

Úkol 2

V této kapitole se budu věnovat odpovědi na výzkumnou otázku „Jak je safe space v prostředí hc/punkové scény v Praze vyjednáván?“. V mé bakalářské práci bude tato kapitola poslední kapitolou empirické části práce, která bude navazovat na kapitoly, které odpovídají na výzkumné otázky primárně pomocí analýzy rozhovorů.

Bezpečí versus otevřenost

Higgs a Magson (2020) popisují konceptualizaci bezpečného prostoru v punkových scénách jako prostoru, který chrání osoby, jež se v něm nacházejí, před vlivy opresivních struktur (jako jsou homofobie, sexismus, třídní nerovnosti, rasismus apod.), a zároveň zajišťují svobodu vyjádření a prožívání co největší skupině lidí. Dle poznatků z mé přítomnosti v terénu i provedených rozhovorů se pojetí bezpečného prostoru v pražské hc/punkové scéně shoduje s těmito představami. Tímto se zároveň členstvo hc/punkové scény vymezuje vůči jiným koncepcím safe space v queer/feministických kulturních prostorech. Hartal (2018) popisuje 5 rámců, v nichž se různé bezpečné prostory vytvářejí, mezi nimiž jsou i separace, kdy jsou vytvářeny segregované prostory pro členstvo marginalizovaných skupin (ženy, queer lidé, etnické a rasové menšiny) a fortifikace, kdy je na místě domluven profesionální dohled nad bezpečnostní situací. Proti těmto dvěma konceptualizacím se přístup hc/punkové scény v Praze vymezuje a přináší do svého pojetí intersekcionalní perspektivu – v několika konverzích, které jsem s organizátorem akcí měl, se důraz kladl nejen na sexismus a homofobii, ale v neposlední řadě na třídní nerovnosti, které se z pohledu členstva pražské hc scény zdají být jinými prostory usilujícími o safe space často opomíjeny. Je zde v některých případech například patrná snaha zamezit „filtrování“ lidí na základě jejich obeznámenosti v queer a feministických tématech, jelikož to v praxi může obnášet segregaci osob, jež mají omezen přístup k takovým informacím a pohybují se na základě své životní zkušenosti v jiném společenském diskurzu.

Osobní pocit bezpečí návštěvnictva je zajišťován vytvářením proaktivního prostoru, kde je okolí připraveno pohotově reagovat na vznikající nepříjemné situace. Ze strany pořadatelů a pořadatelek akcí se toto symbolicky vyjadřuje především umístěním emancipačních symbolů v rámci propagace akcí (na plakáty či do popisků), dále pak v mnoha případech i do výzdoby samotného prostoru. Alespoň jeden takový symbol využívala téměř každá akce, kterou jsem v průběhu dlouhodobého terénního výzkumu navštívil. Jedná se o duhové vlajky, slogan Good Night White Pride, symboly spojené s hnutím Antifa, poznámky o nulové toleranci homofobie, rasismu a sexismu, explicitní deklarace safe space na akci apod. Na základě několika dialogů s návštěvnictvem a také mého vlastního prožívání daných prostorů se zdá, že tato gesta také přispívají k pocitu bezpečí v prostoru, což se shoduje s koncepcí bezpečí jakožto sounáležitosti, která charakterizuje ve studii provedené Hartal (2018) rámeček inkluзивity při vytváření safe space.

Otevřenost všem pak je zajišťována především v kontextu třídních nerovností, čímž se členstvo scény vymezuje také vůči nízké přístupnosti jiných typů kulturních akcí nízkopříjmovým osobám. Častou praxí je například dobrovolné vstupné či dobrovolný příspěvek za jídlo v rámci festivalů. V tomto ohledu jsem navíc byl během několika organizačních schůzek součástí diskuze, zda se dobrovolné vstupné má vymáhat (tj. osoba je při vstupu nucena přijít ke kase a v případě, že nemá peníze, to výběřčí*mu vstupného oznámit), či vybírat formou položené kasičky v prostoru. Jde o jakési bilancování, a řešení se ve výsledku odvíjí od typu akce a kontextu pořádání. Otevřenost v rámci jiných os oprese, jako jsou gender, sexualita či rasa, se zajišťuje způsoby uvedenými výše.

Kontextualita – malé vs velké akce

Důležitou proměnnou při volbě nástrojů zajišťování bezpečí je typ a kontext pořádaného koncertu. Na menších koncertech, které se konají v několika pražských klubech a jejichž návštěvnost bývá okolo 30 až 50 osob, je nevyřčeným pravidlem, že pokud je účastník*ce svědkem problémového chování vůči jiné osobě, například nemístných narážek, nenávistných výroků, sexuálního obtěžování či jiného násilného chování, začne situaci řešit, ať už přímým zapojením či přivoláním jiných osob, které jsou situaci schopny vyřešit, například někoho z organizačního týmu.

V rámci velkých festivalů, kde pořadatel*ka není schopen*na mít dohled nad průběhem celé akce, se uchyluje k poněkud explicitněji definovaným nástrojům zajišťování bezpečí. Jedním z takových nástrojů je Safer Space organizovaný v rámci multižánrového festivalu Riot Over River zakotveném v hc/punkové scéně, jenž je každoročně pořádán v pražských Holešovicích a do kterého jsem byl několikrát zapojen. Jedná se o skupinu lidí, do které se může předem přidat kdokoli a jejíž součástí jsou především členové a členky Food Not Bombs Praha a jiných aktivistických kolektivů. Účastnictvo Safer Space se předem vzájemně edukuje o problematice sexuálního obtěžování, diskriminace a řešení krizových situací. Střídají se na stánku s kávou, který je zároveň kontaktním místem v případě, že někdo z návštěvnictva festivalu řeší nepříjemnou situaci. Zbytek skupiny se v tento moment účastní festivalu jako běžné návštěvnictvo, jsou přitom označení*é duhovými srdíčky a jmenovkami, aby se na ně kdokoli mohl kdykoli obrátit. V rámci mého působení v iniciativě jsem řešil několik situací, kdy bylo něčí bezpečí narušeno: špatný fyzický stav kvůli silné opilosti, sexuální obtěžování a hádku dvou lidí, kteří se patrně mezi sebou znali. Vždy jsme situaci řešili*y v rámci iniciativy kolektivně a mnohdy se do procesu zapojovaly také jiné osoby z řad účastníků*ic a účinkujících. Podobný nástroj zmiňoval ve své výpovědi také Tadeáš, když hovořil o své účasti na organizaci festivalu Fluff Fest:

Že vlastně teď jsem i několikrát dělal na Fluff festivalu, jako v hlídací partě ohledně parkování a řešení problémů, tak jsme vlastně dostali nějaký proškolení, jak se chovat a co dělat... když vlastně ještě minulej rok, když tu sekuritku ještě vedla Věra, která vlastně tvořila i feministickou sekuritku třeba na klima kempech, tak bych řekl, že ta role tohohle orgánu v tý

organizaci byla poměrně promakaná a dávalo se tam jako velkej důraz na to bejt nekonfliktní, snažit se bejt vlastně tou kontaktní osobnou, pokud něco uvidíme, a tvořit tu síť, že vlastně každej ten člen tý security byl zmocněnej říkat svejm kámošům a kámoškám, že pokud něco uvidíte, tak že prostě přijďte za náma, že to budeme jako řešit pak nějak dál.

Daná zjištění ukazují, že to, jakou roli hraje bezpečí při organizaci koncertu či jiné kulturní akce v rámci scény a jak je bezpečí konceptualizováno, má přímý vliv na organizaci akce, přičemž (ne)využití konkrétních nástrojů je vždy kontextuální. V případě menších koncertů i větších festivalů se ovšem důraz klade především na vytvoření prostředí, kde se problémovými situacemi proaktivně někdo zabývá, namísto prostředí, kde takové situace nevznikají, právě za účelem otevřenosti co nejširšímu spektru návštěvnictva. Pozorování tohoto proaktivního přístupu k vytváření safe space je však samozřejmě omezeno na výpovědi respondentsva a zúčastněným pozorováním v konkrétních prostorech a nelze je nutně generalizovat na všechny hudební festivaly spojené s hc/punkovou scénou.

Anarchismus a DIY přístup

Jistou roli ve volbě nástrojů používaných k zajišťování bezpečí hraje také napojení na anarchistickou/aktivistickou scénu a také DIY přístup. V rámci zmíněné iniciativy Safer Space nejen, že většina členstva organizačního týmů pochází z aktivistických kolektivů, ale i fungování tohoto týmu je určeno anarchistickými myšlenkami. I v rámci samotné skupiny je kladen důraz především na její nehierarchickou povahu a rovnost mezi členstvem. Před a po festivalu se pořádají organizační pléna, kde se rozhoduje o jednotlivých krocích na základě konsenzu. DIY přístup je patrný v existenci iniciativy jako takové, kdy namísto uzavření smlouvy se security službou či případného přivolání policie se zajištění bezpečí ujímají návštěvníci*ce festivalu samotní*é. To představuje také vymezení se vůči zmíněnému rámci fortifikace při vytváření bezpečných prostorů (Hartal, 2018).

Literatura

HARTAL, Gilly. Fragile subjectivities: constructing queer safe spaces. *Social & Cultural Geography*, 2018, 19.8: 1053-1072.

LUCY HILL, Rosemary; MEGSON, Molly. In defence of safer spaces: Punk, privilege and safer spaces policies. *Punk & Post Punk*, 2020, 9.1: 59-76.